

COLUMN WBS - 5 januari 2010

Waarom 'Kopenhagen' ontregeld moest worden

René Cuperus

Ik betrapte me erop dat ik het geen grote ramp vond dat de Kopenhagen Klimaatop de klippen liep. Dat deed me om sociaal-democratische redenen deugd. Dat klinkt merkwaardig, dus ik zal dat uitleggen.

Vooropgesteld: ik ben geen klimaatscepticus, om de doodeenvoudige reden dat ik daar geen snars verstand van heb. Hoe kan ik nou zelf meten of er gaten in de ozonlaag zitten en of die ontstaan zijn door menselijk handelen (de CO₂-uitstoot van de Industriële Revolutie) of door klimaatschommelingen, zonnevlekken of wat heb je al niet? Ik moet me hier, zoals iedereen, op experts verlaten, liever nog op het debat tussen de experts en de daaruit resulterende 'wetenschappelijke consensus'. Al is juist het mooie van wetenschap dat daar, wetenschapstheoretisch eigenlijk helemaal geen consensus mag en kan bestaan. Feiten zijn feiten en theorieën zijn er om gefalsificeerd en onderuit gehaald te worden. Alle wetenschappers kunnen nog zo harmonieus met elkaar vastgesteld hebben – meten is weten – dat alle zwanen wit zijn, maar één waarneming van een zwarte zwaan haalt die wetenschappelijke opvatting geheel onderuit. Foetsie consensus. Eén halvegare laboratorium-*nerd* kan de waarheid meer in pacht hebben dan alle verzamelde wetenschappers ter wereld bij elkaar. Dat leren studenten in het eerste jaar op de universiteit.

Ik ben dan wel geen klimaatscepticus, maar juich het wel toe dat eigenheimers als schrijver Leon de Winter de enorme groepsdruk die rondom het klimaatvraagstuk bestaat permanent ontregelen en ter discussie stellen.

Want ik mag dan wel geen klimaatscepticus zijn, ik sta wel sceptisch tegenover de al te totalitaire duurzaamheidsfantasieën van de milieubewegers. Dat heeft een langere voorgeschiedenis. Al in de jaren negentig raakte ik in een polemiek verzeild in bladen van Milieudefensie e.d. over de apolitieke, technocratische en apocalyptische benadering van het milieuvraagstuk zoals die toen in zwang was.

Het moet gezegd: de nieuwe groene duurzaamheidsgolf zit gelijker in elkaar. Apocalyptische paniek (Al Gore's overstromingsvideo's) is nu aangelengd met een lifestyle-offensief. Het is cool, hip, modern, innovatief om klimaatneutraal en totaal verduurzaamd door het leven te gaan, zo wordt ons voorgehouden. Het zijn de *early adaptors* van *the urban elites* die zich

hybride auto's, zonnepanelen en duurzame vleesvervangers kunnen veroorloven, *green jobs* vervullen en niets raar vinden aan internationale emissiehandel (wij vervuilen hier, maar compenseren dat in Botswana). Groen is het nieuwe speeltje voor the happy few.

Dat bevalt me al nooit zo aan de Groenen in Duitsland, en hetzelfde geldt helaas ook voor het Marcus Bakker-loze GroenLinks: er is niets links meer aan deze lifestyle-reservaten. Er is geen oog voor het enorme verdelingsvraagstuk dat schuilgaat onder de gigantomane duurzaamheidstransitie die men bepleit. Om het plat te zeggen: men zal via beprijzing en 'duurzaamheidsprikkels' van de laatste arbeider zijn autootje afnemen (hoe de droom van Den Uyl uit elkaar spat), maar de tweede en derde hybride auto van de happy few ongemoeid laten.

Een van de basale oorzaken van het milieuprobleem – het bijkans uitwonen van de aarde – is dat welvaart en consumptie massagoederen zijn geworden. De duurzaamheidsrevolutie betekent, linksom of rechtsom, dat massagoederen weer prestigegoederen voor de elite zullen moeten worden. Zie hoe automobiliteit in futuristisch Sjanghai wordt georganiseerd. Kijk naar de discussie over vleesconsumptie.

Het miskennen van het enorme verdelingsvraagstuk (in Kopenhagen gaat het tot vervelens toe wel over de verdeling tussen arme en rijke landen, maar over de verdeling tussen arm en rijk binnen de rijke landen, verneem je weinig), wordt nog verergerd door het feit dat het hele mondiale duurzaamheidscircus zo zwak democratisch gelegitimeerd is. Wie zaten er in de duurzaamheidstrein van Jacqueline Cramer? Dat is een tamelijk losgezongen circuit van ngo's, transnationale actienetwerken en gesubsidieerde duurzaamheidsclubs, voor wie Kyoto en Kopenhagen het alfa en omega zijn, terwijl de gemiddelde burger tot twee weken voor de klimaattop nooit over het voor zijn leven zo ingrijpende Kopenhagen Proces gehoord had. Groepsdruk en duurzaamheidsmomentum: het is een relatief kleine groep die dat oplegt aan miljarden.

Om de veelomvattendheid van de klimaatcrisis en de sociale, culturele en politieke gevolgen van het milieuvraagstuk in de samenleving in te scherpen, en geïnternaliseerd te krijgen bij de doorsneeburger, is het wenselijk dat er nog minstens drie klimaattoppen op de klippen lopen. Dat komt het wetenschappelijk en democratisch debat uiteindelijk ten goede.